

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5410/2546

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุดโจทก์ บริษัทสยามเกลเลอรี่ จำกัดโจทก์ร่วม บริษัทวินเนอร์ แกริช จำกัด กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 74, ป.อ. มาตรา 83, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 6, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 10, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 17, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 31, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 69, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 70, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 75, พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 78, ป.อ. มาตรา 56

ย่อ / หลักกฎหมาย

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 74 มีเจตนารมณ์ให้ดำเนินคดีเพื่อลงโทษกรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลที่นิติบุคคลนั้นกระทำความผิดด้วย โดยให้ถือว่าร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลเป็นตัวการด้วยกันตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 แต่ความเป็นนิติบุคคลของบริษัทจำเลยที่ 1 เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากจำเลยที่ 2 ที่มีฐานะเป็นกรรมการ ประกอบกับความรับผิดชอบในทางอาญาเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด ดังนั้น เมื่อหนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ระบุให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 1 เท่านั้น จึงไม่มีผลที่จะให้ถือว่าโจทก์ร่วมร้องทุกข์ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 ด้วย แม้ว่าในขณะที่ไปร้องทุกข์โจทก์ร่วมยังไม่รู้จักชื่อกรรมการของบริษัทจำเลยที่ 1 ว่าเป็นจำเลยที่ 2 แต่ก็มีสิทธิที่จะร้องทุกข์ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่กรรมการของบริษัทจำเลยที่ 1 โดยเพียงแต่ระบุตำแหน่งไว้ได้ กรณีจึงถือไม่ได้ว่าโจทก์ร่วมได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 ภายในอายุความแล้ว

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า บริษัทสยามเกลเลอรี่ จำกัด ผู้เสียหาย เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมภาพพระสาทิสลักษณ์กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ (เลขที่ 9022) และภาพพระบรมสาทิสลักษณ์ในหลวงรัชกาลที่ 5 คู่กับในหลวงรัชกาลที่ 9 ซึ่งนายนิรันดร์ไกรสรรัตน์ เป็นผู้วาด ภาพพระบรมสาทิสลักษณ์ในหลวงรัชกาลที่ 5 ฉลองพระองค์ชุดสีแดงประทับนั่ง (เลขที่ 9113) ซึ่งนายจารุศักดิ์ วิมุขมนต์ เป็นผู้วาด และภาพพระบรมสาทิสลักษณ์ในหลวงรัชกาลที่ 5 ฉลองพระองค์ชุดขาวประทับยืน (เลขที่ 9260) กับภาพพระบรมสาทิสลักษณ์ในหลวงรัชกาลที่ 5 ฉลองพระองค์ชุดสีน้ำเงินประทับยืน (เลขที่ 9261) ซึ่งนายอภิชัย หริกาญจน์ เป็นผู้วาด โดยนายนิรันดร์ กับนายจารุศักดิ์ตกลงให้ลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมภาพวาดอันเป็นงานประเภติดิจิตรกรรมของตนดังกล่าวตกเป็นของผู้เสียหาย ส่วนนายอภิชัยได้วาดภาพดังกล่าวขึ้นโดยผู้เสียหายเป็นผู้ว่าจ้างผู้เสียหายจึงมีสิทธิสมบูรณ์ในการนำเอางานศิลปกรรมภาพวาดดังกล่าวไปทำประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แต่เพียงผู้เดียวในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์ และงานสร้างสรรค์ดังกล่าวมีการโฆษณาครั้งแรกในประเทศไทยแล้ว ต่อมาผู้เสียหายได้นำภาพวาดทั้งห้าภาพดังกล่าวเป็นต้นฉบับทำซ้ำโดยถ่ายภาพลงบนแผ่นฟิล์มแล้วไปทำการพิมพ์โดยผ่านกรรมวิธีการพิมพ์ภาพออกมาเป็นงานศิลปประเภทยานามภาพพิมพ์เป็นรูปพิมพ์ภาพวาดที่สีภาพคมชัดทั้งลายเส้น สี แสง และรายละเอียดต่าง ๆ เหมือนกับภาพวาดต้นฉบับทั้งห้าภาพดังกล่าวผู้เสียหายจึงเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในรูปพิมพ์ภาพวาดดังกล่าวและมีการโฆษณาครั้งแรกในประเทศไทยแล้ว เมื่อระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2539 ถึงวันที่ 19

ธันวาคม 2539 เวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน วันเวลาใดไม่ปรากฏชัดเจนที่ 1 ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดมีจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนได้ร่วมกันละเมิดลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมประเภทงานจิตรกรรมและงานภาพพิมพ์รูปวาดดังกล่าว โดยจำเลยทั้งสองทำซ้ำโดยการคัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนา บันทึกภาพจากสำเนาภาพวาดหรือจากรูปพิมพ์ภาพวาดดังกล่าวของผู้เสียหาย แล้วนำไปผ่านกระบวนการพิมพ์ออกมาเป็นรูปพิมพ์ภาพวาดที่มีลักษณะเหมือนกับงานศิลปกรรมประเภทงานจิตรกรรมและงานภาพพิมพ์อันมีลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายในส่วน อันเป็นสาระสำคัญทั้งหมด โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายและไม่ได้รับการยกเว้นใด ๆ ตามกฎหมายและได้กระทำไปเพื่อการค้าโดยนำเอารูปพิมพ์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าวออกจำหน่ายด้วยการเสนอขายแก่บุคคลทั่วไปโดยรู้แล้วว่าเป็นงานที่สร้างขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย เหตุเกิดที่แขวงทุ่งสองห้อง เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2539 เจ้าพนักงานตำรวจค้นพบรูปพิมพ์ภาพวาดที่จำเลยทั้งสองร่วมกันละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายโดยทำเป็นการ์ด ส.ค.ส. (บัตรอวยพรปีใหม่) และกรอบรูปวิทยาศาสตร์ซึ่งมีรูปพิมพ์ภาพวาดดังกล่าวตามรายการในบัญชีของกลางที่แนบมาท้ายฟ้องลำดับที่ 1 ถึงที่ 9 และกรอบรูปกับรูปภาพพิมพ์อันเป็นงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย บัญชีรายชื่อลูกค้า แฟ้มเอกสารเกี่ยวกับใบรับของ ใบวางบิล และใบลดหนี้ของจำเลยทั้งสอง ตามรายการในบัญชีของกลางคดีอาญา ลำดับที่ 1 ถึงที่ 13 อยู่ในอาคารสำนักงานใหญ่ของจำเลยที่ 1 จึงยึดไว้เป็นของกลาง ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4, 6, 10, 17, 27, 31, 69, 70, 74, 75 และ 78 ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 และมีคำสั่งให้ของกลางที่ละเมิดลิขสิทธิ์ตามบัญชีของกลางคดีอาญาที่แนบมาท้ายฟ้องลำดับที่ 1 ถึงที่ 9 ตกเป็นของผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์กับให้จ่ายเงินค่าปรับกึ่งหนึ่งแก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธระหว่างพิจารณาบริษัทสยามเกลเลอรี่ จำกัด ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ ศาลชั้นต้นอนุญาตศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 27(1) และ 69 วรรคสอง ประกอบประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 ให้จำคุกจำเลยที่ 2 มีกำหนด 1 ปี และปรับจำเลยทั้งสองคนละ 200,000 บาท ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน เมื่อคำนึงถึงสถานะอายุ และอาชีพแล้วเห็นสมควรให้โอกาสจำเลยที่ 2 กลับตนเป็นพลเมืองดี จึงให้รอการลงโทษจำคุกไว้มีกำหนด 2 ปีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 หากจำเลยที่ 2 ไม่ชำระค่าปรับ ให้กักขังแทนเป็นระยะเวลา 2 ปี ให้ของกลางรายการลำดับที่ 1 ถึงที่ 3 ลำดับที่ 6 และลำดับที่ 8 ตามบัญชีของกลางคดีอาญาที่แนบมาท้ายคำฟ้องตกเป็นของโจทก์ร่วมซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ค่าปรับที่ได้ชำระตามคำพิพากษาให้จ่ายแก่โจทก์ร่วมซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์กึ่งหนึ่งข้อหาและคำขออื่นให้ยก จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันละเมิดลิขสิทธิ์ในงานศิลปกรรมภาพพิมพ์ของโจทก์ร่วมโดยทำซ้ำเพื่อการค้าตามฟ้องแต่โจทก์ร่วมมิได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่อยู่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดคดีโจทก์ที่เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 จึงขาดอายุความ พิพากษาแก่เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 นอกจากนี้ที่แก้คงให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นโจทก์ร่วมฎีกาศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศวินิจฉัยว่า "มีปัญหาข้อกฎหมายที่ต้องวินิจฉัยประการเดียวตามที่โจทก์ร่วมฎีกาว่า ขณะที่โจทก์ร่วมมอบอำนาจให้นายวิฑูร เสงไชยศรี ไปร้องทุกข์คดีนี้นั้น โจทก์ร่วมทราบชื่อจำเลยที่ 1 เท่านั้นยังไม่ทราบชื่อจำเลยที่ 2 ประกอบกับพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 74 ก็บัญญัติว่า "ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่ากรรมการหรือ

ผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย" ดังนั้น การที่โจทก์ร่วม เพียงแต่ระบุชื่อจำเลยที่ 1 ในหนังสือมอบอำนาจก็ได้หมายถึงการจำกัดขอบอำนาจให้ดำเนินคดี แต่เพียงจำเลยที่ 1 เท่านั้น หากหมายถึงกรรมการของบริษัทจำเลยที่ 1 คือจำเลยที่ 2 ด้วย เพราะ เมื่อตีความตามเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้ว เห็นได้ว่าต้องการให้ ดำเนินคดีเพื่อลงโทษกรรมการของนิติบุคคลที่ละเมิดลิขสิทธิ์ด้วย โดยไม่จำเป็นต้องทราบว่าจะ กระทบผิดกรรมการของนิติบุคคลคือผู้ใด ผิดกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของกฎหมายที่มี โทษทางอาญาทั่ว ๆ ไป ที่จะต้องทราบให้แน่ชัดว่าบุคคลใดได้กระทำผิดร่วมกับนิติบุคคลนั้น การที่ ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าโจทก์ร่วมไม่ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 ภายในอายุความ คดีโจทก์ เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 จึงขาดอายุความแล้วเป็นการไม่ชอบนั้น เห็นว่า แม้ตามเจตนารมณ์ของ บทบัญญัติ มาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ต้องการให้ดำเนินคดีเพื่อลงโทษ กรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลที่นิติบุคคลนั้นกระทำความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นด้วย โดยให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นได้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลดังกล่าวโดยเป็น ตัวการด้วยกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 อันเป็นเจตนารมณ์ที่แตกต่างจากบทบัญญัติ ของกฎหมายที่มีโทษทางอาญาทั่ว ๆ ไป ดังเช่นที่โจทก์ร่วมฎีกาก็ตาม แต่ความเป็นนิติบุคคลของ จำเลยที่ 1 นั้น เป็นส่วนหนึ่งต่างหากจากความเป็นบุคคลของจำเลยที่ 2 ที่มีฐานะเป็นกรรมการ ผู้มีอำนาจทำการแทนจำเลยที่ 1 ประกอบกับความรับผิดชอบในทางอาญาเป็นเรื่องเฉพาะตัวของ ผู้กระทำความผิด กล่าวคือ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติ เป็นความผิดเท่านั้น ดังนั้น แม้บทบัญญัติมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะ บัญญัติให้ถือว่าจำเลยที่ 2 ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลจำเลยที่ 1 ด้วยก็ตามแต่การที่จำเลย ทั้งสองจะต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำผิดดังกล่าวนี้เป็นเรื่องเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล เมื่อ โจทก์ร่วมมีหนังสือมอบอำนาจให้นายวิฑูร เสงไชยศรีไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนโดย หนังสือมอบอำนาจระบุให้ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 1 เท่านั้น ตามเอกสารหมาย จ.13 กรณีจึงไม่มีผล ที่จะให้ถือว่าโจทก์ร่วมร้องทุกข์ให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 เพื่อให้รับผิดชอบ ในฐานที่ได้ร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 ด้วยแม้ว่าในขณะที่ไปร้องทุกข์ดังกล่าวโจทก์ร่วมยังไม่ รู้จักชื่อกรรมการของบริษัทจำเลยที่ 1 ว่าเป็นจำเลยที่ 2 นี้ แต่โจทก์ร่วมก็มีสิทธิที่จะร้องทุกข์ให้ พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่กรรมการของบริษัทจำเลยที่ 1 โดยเพียงแต่ระบุตำแหน่งไว้ได้ เพราะไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดห้ามไว้ การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าโจทก์ร่วมมิได้ร้องทุกข์ให้ ดำเนินคดีแก่จำเลยที่ 2 ภายในอายุความแล้ว พิพากษายกฟ้องโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 จึงชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ร่วมฟังไม่ขึ้น"พิพากษายืน

องค์คณะ

พินิจ เพชรรุ่ง · เสริมศักดิ์ ผลัดธนะ · สุวัฒน์ วรรณะหทัย

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/5410/2546>